

Dr. Miodrag Vuković, poslanik

Skupština Crne Gore

CETINJE, 22.10.2017.

Obilježavamo deset godina nove ustavnosti Crne Gore. To radimo u uslovima kada je Crna Gora već prepoznatljiva demokratska, zrela, politička, cijenjena i partnerska država, prihvaćena u cijeloj međunarodnoj demokratskoj zajednici, ohrabrivana na putu neprekinutog napora daljnje ukupne emancipacije. Crna Gora je danas primjer i uzor mnogima.

Crna Gora je ustavno i politički obilkovana prije deset godina poslednjom ustavnom revizijom, prvim novim Ustavom nezavisne i demokratske Crne Gore. 22 oktobra 2007. godine, na današnji dan prije deset godina naše kolege poslanici tadašnje ustavotvorne skupštine poslije ozbiljnog, organizovanog, promišljenog, profesionalnog i politički odgovornog rada uloženog na pravno-političkom izrazu novih ambicija iskazanih kroz većinsku referendumsku volju građana, usvojile su Ustav, demokratski, naše države.

Datum za pamćenje. Jedan od onih datuma ne samo u pravno političkoj, ustavnoj tradiciji Crne Gore nego u njenom ljudskom i državnom trajanju među najznačajnijim. A nije lako biti značajan u istorijskoj i na naš ponos velikoj Crnoj Gori, državi istorije za ponos i sadašnjosti koja hrabri i obećava. Datumi su kao putokazi. Istovremeno dokazuju ali i upozoravaju. Mnogi i opominju.

Crna Gora ima moderan demokratski Ustav. Na njemu je radila ustavna komisija ustavotvorne skupštine duži vremenski period. Važeći Ustav Crne Gore je klasičan pravno-politički tekst primjeren najvećem broju parlamentarnih demokratija savremenog doba. Pripada ustavima građanski organizovanih država. U teorijskoj kategorizaciji u grupi je rečeno je već demokratskih ustava, pisanih,

kodifikovanih i tvrdih ustavnih tekstova ali, prije svega i za nas najvažnije, pripada takozvanim normativnim ustavima. Postojali su razlozi koji su rukovodili ustavopisce da tako opredijele najveći pravno-politički akt naše države, a te karakteristike potvrđuje i proteklih deset godina.

Danas ne svjedočimo desetogodišnjci samo kao istorijskoj činjenici, već to posmatramo, jer je to nužno i opravdano raditi, kao nečemu što je u najmanju ruku temeljna pravno-politička odrednica naše sadašnjosti i naše zajedničke crnogorske budućnosti. Govorimo i dalje o vitalnoj živućoj, još nedovoljno iskorišćenoj, ponoviću, prije svega pravno-političkoj šansi demokratskog razvoja i emancipacije naše države. Odajemo priznanje onima koji su mudro i istorijski odgovorno prije deset godina oblikovali, normativno i kao pravni i politički vizionari, Crnu Goru, u kojoj živimo i u kojoj će, generacije poslije nas nastaviti da uživaju i sa zadovoljstvom usavršavaju i dograđuju. Prije deset godina smo utvrdili ne samo temelje, primjerene ovim vremenima kada je civilizacijski izazov i iskorak u pitanju, nove Crne Gore ali i adaptirali čitav sistem interesima pripadnika našeg naroda u političkom smislu te riječi, svih građana Crne Gore bez razlika.

Kao i na referendumu i tokom rada, na ustavu nezavisne Crne Gore, suočili smo se sa dvije demokratske ponude. Na referendumu prvi prijedlog da Crna Gora krene putem državne nezavisnosti i drugi prijedlog, suprotan prvom, da ostane u zajednici sa invalidnim, osakaćenim suverenitetom. Pobjedom prve ideje Crna Gora je nastavila, u međuvremenu, sa demokratskim postupanjima svojih državnih i političkih struktura. U izradi Ustava ponovo dva zahtjeva, politički konfrontirana. Ne više zahtjev da se pravno oblikuje demokratska volja dominantna za konstituisanje nezavisne države Crne Gore i njoj suprotstavljeni zahtjev da se napravi Ustav Crne Gore kao članice neke šire državne zajednice. Umjesto toga prvi zahtjev da se radi Ustav potpuno odgovoran i razvojan u odnosu na

činjenicu da treba izraziti dominantno iskazan interes ljudi različitih vjera i nacija, različitih drugih ličnih svojstava, a građana Crne Gore, na referendumu, kroz novi ustavni koncept građanske i nezavisne demokratske Crne Gore i drugi ponuđeni koncept, ustavnog konstituisanja nacionalne države sa narodima, dominantno dva naroda, kao konstituentima, kao nosiocima suvereniteta, koncepta gdje se gubi, šalje u fusnotu građanin i njegov interes, podcjenjuje, koriguje i deformiše hiljadugodišnje trajanje Crne Gore, a iznad svega njihova želja i ambicija da kao građani demokratske države krenu putem sveukupnih demokratskih integracija u međunarodnu zajednicu.

Nije bilo lako. Crna Gora nikada u svojoj istoriji nije u spoljnim faktorima imala najvećeg svog neprijatelja. Znala se boriti i protiv jačeg od sebe ako su ugroženi, a jesu bili, njen čovjek i njegoa i njena državna sloboda. I nije bilo rizika ni dileme ko će u toj borbi pobijediti. Ali je Crna Gora najviše stradala u sukobu sa svojom unutrašnjom, konzervativnom, socijalnom i političkom destrukcijom. Najveće probleme i ranije, a i tada prilikom donošenja Ustava i svemu onome što mu je prethodilo, stvarala je ona alternativna vizija Crne Gore naslonjena na, istina manji i kroz vrijeme do sada, sve manji dio Crne Gore sklon starim ideologijama, propalim državnim projektima, vođen iluzijama, onaj dio Crne Gore sa kojim je lako bilo manipulirati. A manipulirali su mnogi i prilikom donošenja Ustava Crne Gore. Bili su i danas su dosledni u tom naporu, iako su njihove namjere neprihvatljive i u svakom prelomnom trenutku na legitiman način odbacivane. Bili su protiv nezavisne Crne Gore u različitim periodima. Njihovi politički preci su bili protiv nezavisne Crne Gore i 1878. godine. Bili su za drugačiju Crnu Goru i 1918. godine, Crnu Goru žrtvu bez Crne Gore, progutanu od širih, alavih, navodno patriotskih, državnih projekata. Bili su i protiv Crne Gore, nezavisne i demokratske, građanske, i na referendumu. Nudili su svoje viđenje nove ustavne organizacije, pokušavajući da nametnu koncept koji je

jedino, u nekom sličnom vidu prošao u susjednoj Bosni, prije 20 godina, i koji je od te države, kao jedini u Evropi, napravio nefunkcionalnu i državu, ako se državom može zvati, pune suspenzije individualnih sloboda i prava pojedinaca, osim ako nijesu nacionalno svrstani, utoreni i po tom izuzetno lošem kriterijumu izabrani. Da je prošao taj koncept poraženih u svim prelomnim trenucima crnogorske istorije, državne prije svega, nuđen prilikom izrade Ustava Crne Gore, mi bi danas druge priče pričali u ovom domu, ako bi on uopšte bio bilo kakav dom, bilo kakva državna institucija, u teško pojmljivom društvenom ambijentu.

Poštovane kolege. Danas smo u prilici da svjedočimo novim istorijskim usponima naše države na zadovoljstvo građana Crne Gore i uz vidljivu zahvalnost i podršku naših prijatelja širom svijeta. Ovaj datum podsjeća da su prije deset godina udareni jaki ustavno pravni temelji za nove uspjehe demokratske Crne Gore. Ustav iz 2007. godine i njegova određenja su i danas garant da ćemo, poslije integracija u NATO, poslije uspjeha u politikama u svim društvenim oblastima, brzo ostvariti onu koja nam je preostala kao ciljna, ulazak u evropsku porodicu organizovanih i sređenih naroda i država, a zatim i sve ostalo.

Napadi na Ustav, kao sumaran iskaz napora da se naškodi onoj Crnoj Gori hiljadu godina stvaranoj i ovoj današnjoj i budućoj, ne prestaju, mijenjaju samo oblike. Manje ili više trapavo se adaptiraju u odnosu na sve manje kapacitete protivnika ustavne Crne Gore iz 2007. godine, ili njihovih nalogodavaca kojima samostalna, suverena, građanska i svoja Crna Gora smeta. Zato ovaj datum i podsjeća ali i opominje. Moramo nastaviti da jačamo Crnu Goru. Naša je obaveza da budemo mudri i odgovorni, da jačamo njene institucije, da ih branimo. Moramo da jačamo Crnu Goru i njenu osnovnu političku i ljudsku mantru. Građanski i međunacionalni, međuvjerski suživot, toleranciju i puno razumijevanje. Moramo razvijati građansko društvo u punim kapacitetima. Radeći na

ostvarivanju preostalog, a mnogo toga je ostalo, kada je Ustav Crne Gore u pitanju, što nije ubjedljivo ili uopšte nije realizovano za ovih deset godina, radimo na sebi, i zbog sebe, zbog naših porodica i naše individualne i zajedničke budućnosti.

Moramo ozbiljnije i odgovornije raditi i mi kao parlamentarci u ovom sazivu na onome što mi ili naši predhodnici nijesu dovoljno radili. Puno toga je nezavršeno pa i nije ni započeto. Treba da znamo koja smo država, odakle dolazimo, šta je naše civilizacijsko nasleđe, kojem političkom, kulturnom, krugu pripadamo, koji je najbolji izbor kada su savremene i buduće vrijednosti u pitanju. Moramo znati i braniti svoju zastavu, svoj jezik, svoje pravo da budemo u punom identitetu kao građani Crne Gore. Istovremeno se boreći sa problemima zbog onih koji teško prihvataju nove demokratske vrijednosti i ne žele da participiraju u novim demokratskim naporima. Moramo im pružiti šansu. I pomagati im da izađu iz svojih zabluda i da što prije odustanu od loših namjera. Govoreći i danas o 22. oktobru 2007. godine, moramo biti svjesni obaveza da je nedopričana priča, bar u očekivanom kapacitetu, afirmacija ponuđenog patriotizma, građanskog i demokratskog odnosa prema ovovremenoj ustavnoj Crnoj Gori naša stalna obaveza. Mi poslanici prije svega moramo raditi na razradi ustavnih osnova za snaženje ustavnog patriotizma kod svih građana Crne Gore, na povećavanju odgovornosti, prije svega državnih institucija, da priježnije i profesionalnije rade svoj posao.

Vrijeme koje je pred nama zbog svega do sada ostvarenog je velika naša šansa, šansa građanske, demokratske, multietničke, multivjerske, savemene Crne Gore. Zato Ustav iz 2007. godine, hrabri ali i opominje, nas i buduće generacije. Siguran sam da ćemo znati tom izazovu da odgovorimo. Ako iskreno svoj odnos iskazujemo svakim svojim postupkom podrškom našem vječnom zavjetu da je vječna naša Crna Gora.